

Тактика слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану

Анотація

У навчальному посібнику викладено тактичні особливості слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану, а також сучасні підходи до їх криміналістичного забезпечення.

Посібник розраховано на здобувачів вищої освіти, аспірантів і науково-педагогічний склад закладів вищої освіти юридичного спрямування, працівників правоохоронних органів, суддів, адвокатів та інших представників юридичної професії.

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ТАКТИКА СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Навчальний посібник

Київ
«Право»
2026

УДК 343.98:355.4
Т15

Авторський колектив:

Андрій Антошук, кандидат юридичних наук, доцент; **Юлія Черноус**, доктор юридичних наук, професор; **Анна Мировська**, кандидат юридичних наук, професор; **Юлія Комаринська**, кандидат юридичних наук, доцент; **Леся Патик**, кандидат юридичних наук, доцент; **Лариса Басюк**, доктор філософії; **Анна Нечваль**, кандидат юридичних наук; **Андрій Лісіцький**, доктор філософії; **Богдан Бистрицький**, кандидат юридичних наук **Юлія Васюта**

Рецензенти:

В. О. Гусева – завідувач кафедри криміналістики та судової експертології навчально-наукового інституту №1 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

І. В. Пиріг – професор кафедри криміналістики та домедичної підготовки Дніпровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

А. С. Корзун – старший слідчий в особливо важливих справах управління документування злочинів, учинених в умовах збройного конфлікту, Головного слідчого управління Національної поліції України, доктор філософії

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Національної академії внутрішніх справ
(протокол №25 від 30 грудня 2025 р.)*

Тактика слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану : навч. Т15 посіб. / [А. Антошук, Ю. Черноус, А. Мировська та ін.] ; МВС України ; Нац. акад. внутр. справ. – Київ : Право, 2026. – 256 с.

ISBN 978-617-8759-87-2

У навчальному посібнику викладено тактичні особливості слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану, а також сучасні підходи до їх криміналістичного забезпечення.

Посібник розраховано на здобувачів вищої освіти, аспірантів і науково-педагогічний склад закладів вищої освіти юридичного спрямування, працівників правоохоронних органів, суддів, адвокатів та інших представників юридичної професії.

УДК 343.98:355.4

ISBN 978-617-8759-87-2

© Національна академія внутрішніх справ, 2026

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2026

ЗМІСТ

Передмова	6
-----------------	---

РОЗДІЛ I

ТАКТИКА ОГЛЯДУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

1.1. Загальні положення огляду	9
1.2. Види огляду та їх характеристика	13
1.3. Огляд місця події та загальний порядок його проведення.....	17
1.4. Фіксація ходу і результатів огляду.....	21
1.5. Організаційно-тактичні та процесуальні особливості огляду в умовах воєнного стану.....	24

РОЗДІЛ II

ТАКТИКА ДОПИТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

2.1. Загальні положення допиту в умовах воєнного стану.....	27
2.2. Підготовка до допиту.....	30
2.3. Робочий етап допиту. Тактичні прийоми та комбінації під час допиту в умовах воєнного стану.....	34
2.4. Фіксація допиту.....	58

РОЗДІЛ III

ТАКТИКА ОГЛЯДУ ТРУПА, ПОВ'ЯЗАНОГО З ЕКСГУМАЦІЄЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

3.1. Загальні положення огляду трупа, пов'язаного з ексгумацією: правові та етичні засади	60
3.2. Підготовка до ексгумації в умовах воєнного стану	65
3.3. Робочий етап огляду трупа, пов'язаного з ексгумацією.....	74
3.4. Фіксація ходу та результатів огляду трупа, пов'язаного з ексгумацією.....	78

РОЗДІЛ IV

ТАКТИКА СЛІДЧОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

4.1. Загальні положення слідчого експерименту.....	86
4.2. Підготовка до слідчого експерименту.....	90
4.3. Робочий етап слідчого експерименту.....	94
4.4. Фіксація ходу і результатів слідчого експерименту.....	98

4.5. Особливості тактики слідчого експерименту в умовах воєнного стану.....	101
--	-----

РОЗДІЛ V

ТАКТИКА ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ДЛЯ ВПІЗНАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

5.1. Загальні положення пред'явлення для впізнання	106
5.2. Підготовка до пред'явлення для впізнання	109
5.3. Робочий етап пред'явлення для впізнання	118
5.4. Пред'явлення для впізнання у режимі відеоконференції.....	122
5.5. Фіксація ходу і результатів пред'явлення для впізнання	124
5.6. Пред'явлення для впізнання в умовах воєнного стану	127

РОЗДІЛ VI

ТАКТИКА ОБШУКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

6.1. Загальні положення тактики обшуку за особливого режиму кримінального провадження в умовах воєнного стану	135
6.2. Особливості тактики обшуку на підготовчому етапі за особливого режиму кримінального провадження в умовах воєнного стану	139
6.3. Особливості тактики обшуку під час робочого етапу за особливого режиму кримінального провадження в умовах воєнного стану	150
6.4. Фіксація ходу і результатів обшуку за особливого режиму кримінального провадження в умовах воєнного стану	156

РОЗДІЛ VII

ТАКТИКА ЗНЯТТЯ ПОКАЗАНЬ ТЕХНІЧНИХ ПРИЛАДІВ І ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ, ЩО МАЮТЬ ФУНКЦІЇ ФОТО-, КІНОЗЙОМКИ, ВІДЕОЗАПИСУ, ЧИ ЗАСОБІВ ФОТО-, КІНОЗЙОМКИ, ВІДЕОЗАПИСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

7.1. Загальні положення зняття показань технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото-, кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото-, кінозйомки, відеозапису в умовах воєнного стану.....	160
7.2. Підготовчий етап зняття показань технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото-, кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото-, кінозйомки, відеозапису в умовах воєнного стану.....	167

7.3. Робочий етап зняття показань технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото-, кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото-, кінозйомки, відеозапису в умовах воєнного стану.....	169
7.4. Фіксація ходу й результатів зняття показань технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото-, кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото-, кінозйомки, відеозапису в умовах воєнного стану.....	170

РОЗДІЛ VIII

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ВЧИНЕНИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

8.1. Поняття спеціальних знань, форми їх використання під час розслідування кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану.....	174
8.2. Участь спеціаліста у проведенні слідчих (розшукових) дій.....	176
8.2.1. Участь спеціаліста під час огляду.....	180
8.2.2. Участь спеціаліста під час допиту.....	190
8.2.3. Участь спеціаліста під час слідчого експерименту.....	193
8.2.4. Участь спеціаліста під час пред'явлення для впізнання.....	194
8.3. Призначення та проведення судових експертиз в умовах воєнного стану.....	195
8.4. Підстави та процесуальний порядок призначення судових експертиз.....	196
8.5. Види судових експертиз, що проводяться під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених в умовах воєнного стану, їх завдання та орієнтовний перелік вирішуваних питань.....	204

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ.....	218
--	------------

QR-ПОСИЛАННЯ НА БЛАНКИ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ.....	223
---	------------

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ І РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	242
---	------------

══════ Передмова

Запровадження воєнного стану в Україні суттєво змінило умови функціонування всієї системи кримінальної юстиції. Збройна агресія, тимчасова окупація окремих територій, активні бойові дії, масові переміщення населення, руйнування інфраструктури та обмеженість ресурсів створили нову, надзвичайно складну реальність для органів досудового розслідування. У таких умовах проведення слідчих (розшукових) дій вимагає не лише ґрунтового знання кримінального процесуального закону, а й гнучкого тактичного мислення, здатності швидко адаптуватися до нестандартних, часто небезпечних ситуацій.

Актуальність цього посібника зумовлена потребою систематизувати та узагальнити тактичні підходи до організації й проведення слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану з урахуванням правових, фактичних і безпекових обмежень. Традиційні криміналістичні рекомендації, розроблені для мирного часу, не завжди можуть бути застосовані без коригування, а іноді потребують принципово нових рішень. Саме тому виникає необхідність переосмислення тактики правоохоронної діяльності крізь призму воєнних викликів, збереження балансу між ефективністю розслідування та дотриманням прав і свобод людини.

Воєнний стан істотно впливає на всі елементи тактики слідчих (розшукових) дій: планування, вибір часу і місця їхнього проведення, залучення учасників, використання технічних засобів, фіксацію результатів та забезпечення безпеки. Особливого значення набувають питання проведення оглядів місця події в зоні бойових дій, допитів потерпілих і свідків, які перебувають у стані психологічної травми, ідентифікації загиблих, документування воєнних злочинів, а також використання дистанційних та альтернативних форм процесуальної комунікації. Усе це потребує чітких тактичних рекомендацій, заснованих як на нормах законодавства, так і на практичному досвіді.

Метою цього посібника є надання слідчим, дізнавачам, прокурорам, здобувачам вищої освіти правничих закладів освіти комплексного науково-практичного інструментарію для ефективного здійснення слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану. У виданні зробле-

но акцент на тактичних особливостях дій в екстремальних умовах, типових помилках та шляхах їх уникнення, а також на необхідності міжвідомчої взаємодії з військовими формуваннями, органами місцевої влади, службами цивільного захисту та міжнародними інституціями.

Посібник ґрунтується на положеннях Конституції України, КПК України, спеціального законодавства воєнного часу, міжнародного гуманітарного й міжнародного кримінального права, а також узагальненні слідчої та судової практики.

Автори виходили з того, що воєнний стан не скасовує верховенства права, а навпаки – підвищує значення законності, обґрунтованості й виваженості кожної слідчої (розшукової) дії. Ефективна тактика в цих умовах повинна поєднувати правову коректність, оперативність, безпеку і гуманістичний підхід до людини, яка опинилася в епіцентрі воєнних подій.

Запропонований навчальний посібник, за задумом авторів, являє собою певний інструментарій розвитку й удосконалення таланту суб'єктів розслідування кримінальних правопорушень.

У навчальному посібнику в доступній для читача формі узагальнено криміналістичні розробки та матеріали практики проведення окремих слідчих (розшукових) дій. Кожний розділ навчального посібника являє собою криміналістичні рекомендації щодо проведення окремих слідчих (розшукових) дій, передбачених КПК України, урахування можливостей яких у практичній діяльності є запорукою успішного, повного та неупередженого досудового розслідування в умовах воєнного стану. Зазначені рекомендації спрямовано на оптимізацію тактики підготовки, організації та проведення слідчих (розшукових) дій з урахуванням підвищених ризиків для життя і здоров'я їхніх учасників, обмеженого доступу до окремих територій, дефіциту часу та ресурсів, а також необхідності оперативного реагування на динамічні зміни обстановки.

Структура навчального посібника дозволяє читачеві не лише отримати теоретичні знання з тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій, але й закріпити їх, відповідаючи на запитання із само-

контролю, та скористатися бланками процесуальних документів, що їх подано у вигляді QR-посилань.

Автори щиро сподіваються, що цей посібник стане корисним практичним орієнтиром для фахівців, сприятиме підвищенню якості досудового розслідування в умовах воєнного стану та слугуватиме розвитку сучасної криміналістичної науки з урахуванням реалій, у яких сьогодні перебуває Україна, а також що простий і доступний стиль викладання матеріалу, уніфікована схема подання інформації, невеликий обсяг і чітка практична спрямованість змісту навчального посібника забезпечать якісне засвоєння теоретичних знань зацікавленими особами та сприятимуть формуванню й розвитку професійних навичок і майстерності в опануванні тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні.

Навчальне видання

Антощук Андрій Олександрович,
Чорноус Юлія Миколаївна,
Мировська Анна Всеволодівна та ін.

ТАКТИКА СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Навчальний посібник

Коректорка *О. І. Новохацька*

Підписано до друку 16.04.2026. Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 14,8. Обл.-вид. арк. 11,5. Тираж 100 пр. Зам. № 607

ТОВ «Видавничий дім «Право»,
вул. Харківських Дивізій, 11/2, м. Харків, Україна
Для кореспонденції: а/с 822, м. Харків, 61023, Україна
Тел.: (050) 409-08-69, (067) 574-81-20, (063) 254-50-84
Вебсайт: <https://pravo-izdat.com.ua>
E-mail для замовників послуг: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для покупців: sales@pravo-izdat.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8024 від 05.12.2023

Виготовлено ТОВ «Промарт»,
вул. Весніна, 12, м. Харків, 61023, Україна
Тел. (057) 717-25-44
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5748 від 06.11.2017

[Перейти на сайт](#) →